

نقش مدیریت دانش در تحقق الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت: فراترکیب پژوهش‌ها و اسناد بالادستی محمدمیلاد احمدی^۱

چکیده:

حرکت به سوی دانش‌محوری در دنیای کنونی، مدیریت دانش را در حکم ابزاری کلیدی و راهبردی برای بهبود تمام فرآیندها در سازمان‌ها، اشتراک و به‌کارگیری دانش مورد توجه قرار داده است. پژوهشگران رشته‌های مختلف اعم از جامعه‌شناسی، اقتصاد و مدیریت به این امر اعتقاد دارند که دگرگونی بنیادینی در جوامع صورت گرفته و در این دگرگونی، دانش و دانایی محوری، بنیان تغییرات است. از سوی دیگر، الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت، نقشه جامع حرکت و تکامل اسلامی جامعه ایران است که یکی از الزامات قطعی در آن، نظریه‌پردازی درخصوص مقوله «پیشرفت» است که در ابعاد و سطوح مختلف به وجود می‌آید. در این پژوهش، ضمن بررسی مختصر تعاریف و مفاهیم، با استفاده از روش فراترکیب، تعدادی از مقالات و اسناد بالادستی مرتبط با «پیشرفت» و «مدیریت دانش» بررسی شده‌اند. فراترکیب نوعی مطالعه کیفی است که یافته‌های استخراج شده از مطالعات دیگر با موضوع مرتبط و مشابه را بررسی می‌کند. فراترکیب با فراهم کردن نگرشی نظام‌مند، از طریق ترکیب پژوهش‌های پیشین، به کشف موضوعات و استعاره‌های جدید می‌پردازد. در پایان نقش مدیریت دانش در تحقق الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت، در قالب یک نقشه ذهنی ارائه شده است که جهت اعتبارسنجی به تعدادی از خبرگان موضوع نیز ارائه شده است.

واژگان کلیدی: مدیریت دانش، اکتساب دانش، به‌کارگیری دانش، الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت، الگوی بومی پیشرفت، فرامطالعه، فراترکیب

۱. مقدمه و عناوین بخش‌ها

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، پیشرفت‌های چشمگیری در حوزه علم و فناوری به‌وجود آمده است؛ پیشرفت‌هایی که نشان از ظرفیت والای اندیشمندان ایرانی در جهت تحقق آرمان‌های انقلاب دارد. مقام معظم رهبری و اسناد بالادستی جمهوری اسلامی ایران، تأکید ویژه‌ای بر موضوع علم و فناوری دارند و آن را از ارکان اساسی پیشرفت می‌دانند. سیاست‌ها و مطالبات کلان مطرح شده در حوزه علم و فناوری، در افق دست‌یابی به تمدن اسلامی، با تأکید بر الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت می‌باشد. الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت به مجموعه نظام‌مندی از مفاهیم، اصول موضوعه، قوانین و راهبردها اطلاق می‌شود که در ساختاری منطقی و مبتنی بر مبانی معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی اسلام و در چارچوب حقوق و اخلاق اسلامی به تحلیل وضعیت موجود ایران و تبیین وضعیت مطلوب آن و ارائه راهبردها برای تغییر وضعیت موجود می‌پردازد (میزمعی، ۱۳۸۹).

مدیریت دانش و پژوهش، همواره یکی از شاخصه‌های اصلی ایجاد مرکز مدیریت تحقیقات در اسناد بالادستی بوده است (مؤمن، ۱۳۹۵). در الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت، باید با استفاده از ابزارهای مختلف به‌خصوص مدیریت دانش نسبت به اصلاح فرایندها، محصولات و خدمات تولیدی حوزه‌های گوناگون اقدام نمود تا تمام سازمان‌ها

^۱ دانشجوی دکترای مدیریت سیستم‌های دانشگاه جامع امام حسین (ع)، mmiladahmadi۱۴۱۴@gmail.com

بتوانند به عنوان سازمان‌هایی دانش‌بنیان، نقش خود را در الگوی مذکور به درستی ایفا نمایند. الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت و عدالت کمک می‌کند تا بتوان مدیریت مناسبی را بر تمام منابع، ابزارها و نهادها اعمال نمود. از آنجایی که دانش تماماً در مستندات سازمان‌های خرد و کلان ضبط و ثبت نمی‌گردد، لازم است به منظور تبدیل دانش ضمنی^۱ به عینی^۲، از طریق مدیریت دانش اقدام نمود. به کمک ابزارهای مناسب از جمله فناوری اطلاعات و ارتباطات، امکاناتی در اختیار سازمان‌های دانش‌مدار قرار گرفته است تا بتوانند از طریق تسریع چرخه دانش، خود را به سوی سازمانی یادگیرنده سوق دهند.

جهت به دست آوردن الگویی پیشرفته که مبنای آن اسلام و انگیزه آن ایران باشد، نیاز به یکپارچگی دانش ذهنی کلان مطابق مدل مفهومی کلان (شکل ۱) می‌باشیم که در الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت با بررسی نهادها و حوزه‌های گوناگون و در لایه پایین‌تر، لزوم وجود ابزارهای ارتباطی و یکپارچه‌سازی، جایگاه مدیریت دانش به عنوان ابزاری اساسی جهت بازنمودن گره‌های کور موجود و تعامل سیستم‌های درونی و بیرونی مشخص می‌گردد (حسن‌زاده و طرهانی، ۱۳۹۳).

شکل ۱- مدل مفهومی ارتباط مدیریت دانش با نهادها و ابزارهای کلان الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت (حسن‌زاده و طرهانی، ۱۳۹۳)

مدیریت دانش با ابزارهای فنی و ارزش‌های انسانی سروکار دارد و در پی آن است که تمام فرآیندهای سازمان را با استفاده از یک رهیافت «دانش‌مدار» مجدداً طراحی نماید. در خلال دهه گذشته، این آگاهی روزافزون حاصل گردیده که سازمان‌های خرد و کلان، باید سرمایه فکری و انسانی خود را که در قلمرو اطلاعات و دانش قرار دارند، به درستی مدیریت نمایند. مقاله حاضر درصدد است تا ضمن بررسی کوتاه ادبیات و پیشینه موضوع، با استفاده از رویکرد فراترکیب و با مرور پژوهش‌های مرتبط و اسناد بالادستی کشور، نقش مدیریت دانش در تحقق الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت را تبیین نماید. در ادامه، ابتدا مبانی نظری پژوهش، سپس شرح روش تحقیق (بررسی پیشینه پژوهش در گام‌های روش تحقیق انجام پذیرفته است)، پس از آن یافته‌ها و در نهایت جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ارائه شده است.

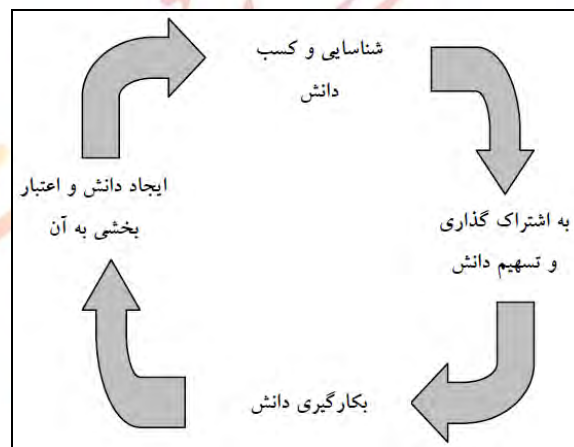
۱ Tacit Knowledge

۲ Explicit Knowledge

۲. مبانی نظری پژوهش

۲.۱. مدیریت دانش:

دانش به تنهایی به عنوان مهم‌ترین منبع سازمانی (لیائو و همکاران، ۲۰۰۴) و هم‌چنین به عنوان مهم‌ترین منبع مزیت رقابتی شناخته شده است (استوارت، ۱۹۹۶). دانش برای بقای طولانی مدت و موفقیت هر سازمانی ضروری است (نوناکا و تاکوچی، ۱۹۹۵). در سال‌های اخیر، رشد روزافزونی در زمینه توجه به مدیریت دانش و تسهیم آن توسط پژوهشگران و مدیران، به خصوص در جهت استفاده از بهترین روش‌های انجام کار در سازمان‌ها در جهان به چشم می‌خورد. دلیل اصلی توجه به مدیریت دانش این است که کسب مزیت رقابتی و نیل به بسیاری از موفقیت‌ها توسط سازمان‌ها ریشه در به‌کارگیری دانش حاصل از فرآیند مدیریت دانش دارد که فعالیت‌ها و ابتکارات تسهیم دانش در زمینه یادگیری سازمانی و فردی، عنصر اصلی آن بوده‌اند (علوی و لیدنر، ۲۰۰۱). مدیریت دانش نشان‌دهنده فعالیت‌ها و فرایندهای سازمان است که توسط بهبود بخشیدن به اثربخشی و کارایی منابع دانشی و باهدف رهاسازی پتانسیل فکری سازمان هدایت می‌شود (سکیب و همکاران، ۲۰۱۷). در بسیاری از پژوهش‌ها، فرآیند مدیریت دانش در قالب مدل زیر، خلاصه شده است:

شکل ۲- فرآیند مدیریت دانش (بوس، ۲۰۰۳: ۶۳)

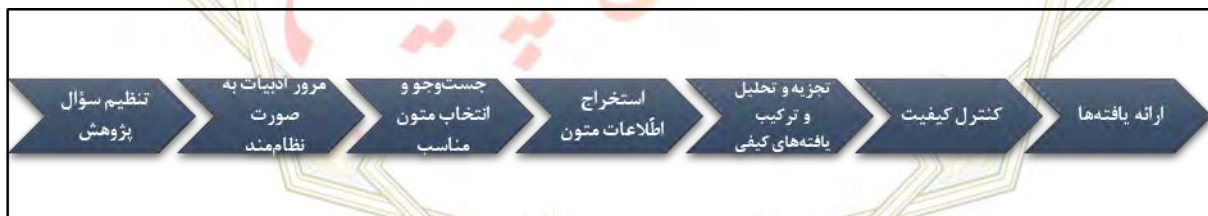
۲.۲. پیشرفت و الگوی اسلامی- ایرانی:

شناخت علمی توسعه و پیشرفت در جامعه ایران، محصول بررسی تاریخ روندهای گذشته توسعه، تئوری‌ها و تبیین‌های توسعه و تجربیات توسعه در ایران و جهان می‌باشد. مفهوم پیشرفت و کاربرد آن در حوزه الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، در پارادایم پساتوسعه قابل تحلیل و مطالعه است. بر این اساس، پیشرفت را می‌توان برنامه‌ای هدفمند در جهت حرکت از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب دانست. با توجه به تفاوت جوامع مختلف در وضعیت موجود و با عنایت به این نکته که وضعیت مطلوب هر جامعه متناسب با مبانی معرفتی، فرهنگی، فلسفی، اخلاقی و ایدئولوژیک آن جامعه تعریف می‌شود، می‌توان ادعا کرد که وضعیت مطلوب جوامع مختلف با هم متفاوت است. این سخن به این معناست که کلیه الگوهای پیشرفت معطوف به اهداف انسانی است (مرکز الگو، ۱۳۹۲). بنابر تجربه تاریخی پس از انقلاب اسلامی، ایران پیشرفت‌های زیادی را تجربه کرده است ولی یک مدل و الگوی فراگیر پیشرفت نداشته است. بنابراین طرح الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت مبتنی بر دانش، ظرفیت‌ها و قابلیت‌های بومی به مثابه نقشه‌راه و حرکت کشور، قابل فهم است. توسعه، یک فرایند پیچیده و در عین حال

رشدیابنده و تکاملی است که صاحب‌نظران آن را به دو دسته برون‌زا و درون‌زا تقسیم می‌کنند. توسعه برون‌زا الگویی تقلیدی و عمدتاً منطبق بر الگوهای نظام سرمایه‌داری و فرهنگ غربی است؛ اما الگوی توسعه درون‌زا، منشاء و جهت‌گیری داخلی دارد و منابع انسانی داخلی و شرایط بومی در آن مورد توجه جدی هستند. الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، الگویی درون‌زاست که بر عناصر هویت فرهنگی و ملی ما تکیه دارد (علم‌الهدایی، ۱۳۹۵). برای تحقق الگوی اسلامی پیشرفت، به طور خاص یکی از مهم‌ترین عوامل و زمینه‌ها، بهره‌گیری دقیق و عالمانه از منابع مختلف اعم از منابع دانشی، انسانی و... می‌باشد. دانش به عنوان مهم‌ترین عامل مزیت‌ساز در دنیای امروز شناخته می‌شود که کشورهای توسعه‌یافته تلاش می‌کنند تا با متمرکز نمودن تولید دانش در کشورهای خود، دیگر کشورها را به پیروانی بی‌اختیار تبدیل نمایند. طراحی و تدوین الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، نیازمند در نظر گرفتن دانش‌های گوناگون و یکی دیگر از الزامات دستیابی به الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، مدیریت صحیح بر ارائه دانش و اطلاعات در حوزه‌های دانش روز غربی، منابع دینی و اطلاعات مربوط به حوزه‌های مختلف کشور می‌باشد (باقری و همکاران، ۱۳۹۳).

۳. روش تحقیق

یکی از روش‌هایی که به منظور بررسی، ترکیب و آسیب‌شناسی پژوهش‌های گذشته در چندسال گذشته معرفی شده، فرامطالعه است. فراترکیب نیز نوعی فرامطالعه است که به صورت کیفی و برروی مفاهیم و نتایج مورد استفاده در مطالعه‌های گذشته به شیوه کدگذاری متداول در پژوهش‌های کیفی انجام می‌گیرد. فراترکیب با فراهم کردن نگرشی نظام‌مند برای پژوهشگران از طریق ترکیب پژوهش‌های کیفی مختلف به کشف موضوعات و استعاره‌های جدید و اساسی می‌پردازد و با این روش، دانش فعلی را ارتقا می‌دهد و دید جامع و گسترده‌ای را در زمینه مسائل به وجود می‌آورد (کمالی، ۱۳۹۵). در پژوهش حاضر برای تبیین موضوع با استفاده از روش فراترکیب، از رویکرد هفت‌مرحله‌ای ساندلوسکی^۱ و باروسو^۲ (۲۰۰۲) استفاده شده است:

شکل ۳ - نمودار مراحل فراترکیب (ساندلوسکی و باروسو، ۲۰۰۲)

۴. یافته‌ها

براساس مراحل ذکرشده، پژوهش با تنظیم سؤالات تحقیق آغاز شد: نقش مدیریت دانش، در پیشرفت کشور از نگاه تحقق الگوی اسلامی- ایرانی چیست و این نقش در اسناد بالادستی جمهوری اسلامی ایران و پژوهش‌های مرتبط با موضوع در سال‌های اخیر چگونه مطرح شده است.

در گام دوم، بررسی نظام‌مند متون، از آن‌جا که موضوع پژوهش ناظر بر موضوعی کاملاً بومی است، جامعه آماری پژوهش را تمام اسناد حاکمیتی، گزارش‌های پژوهشی، اخبار و مقالات مرتبط با موضوع در منابع داخلی (فارسی) تشکیل دادند.

۱ Sandelowski

۲ Barroso

در گام سوم، منابع یافت شده در مرحله قبل به صورت گام به گام براساس معیارهای ارتباط با موضوع، زمان و اعتبار بررسی شدند (فرزانه و همکاران، ۱۳۹۶). با توجه به تنوع و تعدد پژوهش‌های مرتبط با مدیریت دانش در منابع گوناگون و گستردگی اسناد بالادستی و مقالات مربوط به الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت، از میان حدود ۵۰ مقاله و سند، موارد ذیل مورد مطالعه عمیق قرار گرفتند:

جدول ۱- انتخاب متون مناسب برای موضوع پژوهش در گام سوم روش فراترکیب

ردیف	عنوان مقاله/ سند	منبع	شرح مختصر
۱	ارائه الگوی بهینه مدیریت دانش در دانشگاه منطبق با سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴	عزتی و همکاران، ۱۳۹۴	شناسایی عوامل کلیدی پیاده‌سازی مدیریت دانش و ارائه الگوی استقرار آن در دانشگاه‌ها با نگاه به بند ۹ سیاست‌های کلی امور فرهنگی، علمی و فناوری سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴
۲	ارائه مدل تبیین تأثیر مدیریت دانش بر اقتصاد مقاومتی در جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی: بانک انصار)	ایدلخانی و همکاران، ۱۳۹۵	بررسی و کسب نتیجه تأثیر مثبت و معنادار مدیریت دانش بر اقتصاد مقاومتی
۳	بررسی سیاست‌های کلان علم و فناوری در افق دستیابی به تمدن اسلامی از منظر مقام معظم رهبری (با لحاظ پیشرفت اسلامی ایرانی)	مؤمن، ۱۳۹۵	تحلیل محتوای بیانات مقام معظم رهبری در موضوع مدیریت علم و فناوری از نگاه ارکان اساسی پیشرفت
۴	دفاع دانش بنیان در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	حسن‌زاده و طرهانی، ۱۳۹۳	تبیین نقش کلیدی فرآیند و چرخه مدیریت دانش در توانمندسازی و راهبری سازمان‌های دفاعی به عنوان یکی از نهادهای الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت
۵	طراحی الگوی بهینه مدیریت دانش برای دستگاه‌های نظارتی در ایران (مطالعه موردی: دیوان محاسبات کشور)	خسروی‌پور و همکاران، ۱۳۹۵	شناسایی میزان آمادگی دیوان محاسبات کشور در پذیرش مدیریت دانش و ارائه مدلی مناسب برای استقرار نظام مدیریت دانش در این دستگاه نظارتی
۶	نقش مدیریت دانش در پیشرفت مدیریت منابع انسانی	فنجانچی و شهابی، ۱۳۹۳	مطالعه راهبردهای مناسب مدیریت دانش در سازمان، به عنوان عامل مهمی به منظور تضمین ایجاد، خلق، اشتراک و استفاده موثر از دانش
۷	چیستی و مفهوم الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت و نقشه راه فرآیند طراحی، تدوین، تصویب و پایش الگو	مرکز الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت، ۱۳۹۱	سند مصوب در شورای عالی مرکز الگوی اسلامی-ایرانی جهت ترسیم مسیر تدوین الگو و گام‌های حرکت
۸	سند نقشه جامع علمی کشور	شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۸۹	مجموعه‌ای جامع و هماهنگ و پویا و آینده‌نگر، شامل میانی، اهداف، سیاست‌ها و راهبردها، ساختارها و الزامات تحول راهبردی علم و فناوری مبتنی بر ارزش‌های اسلامی برای دستیابی به اهداف چشم‌انداز بیست‌ساله کشور
۹	قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶)	مصوب مجلس شورای اسلامی ایران، ۱۳۹۵	برنامه‌های ابلاغ شده به دولت جهت اجرای برنامه‌های توسعه کشور در پنج سال ششم
۱۰	مدل تحلیلی توسعه و پیشرفت اجتماعی	پناهی و	تشریح و توصیف رشد، توسعه و پیشرفت و ارائه

و مراحل کار اندیشکده امور اجتماعی، جمعیت و نیروی انسانی	غیاثوند(مرکز الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت، اندیشکده امور اجتماعی، جمعیت و نیروی انسانی)، ۱۳۹۲	الگوی فرآیندی پیشرفت اجتماعی
۱۱	مدل فرآیندی طراحی الگوی ایرانی- اسلامی پیشرفت	مختاریان پور، ۱۳۹۵
۱۲	مبانی، سیر تدوین، مدل مفهومی و الزامات تدوین «الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت»	زریباف، ۱۳۹۲
۱۳	طراحی نظام مدیریت مبتنی بر نتایج زمینه ساز الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت	باقری و همکاران، ۱۳۹۳
		تدوین الگویی فرآیندی جهت طراحی الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت با روش مطالعه تطبیقی
		مطالعه مبانی دینی تعالی (پیشرفت) و الگوی اسلامی- ایرانی به عنوان نقشه جامع حرکت و تکامل اسلامی جامعه ایران
		رویکرد مبتنی بر نتایج براساس ورودی ها، فرآیندها و خروجی ها جهت تعیین الزامات دستیابی به الگوی اسلامی پیشرفت

در گام چهارم، استخراج اطلاعات متون، تمامی اسناد و پژوهش های مذکور، براساس مرجع مربوط به هر مقاله شامل نوع پژوهش، سال انتشار مقاله و اجزای هماهنگ بیان شده در هر مقاله طبقه بندی شد. در گام پنجم، تجزیه و تحلیل و تلفیق یافته های کیفی، براساس مطالعات، برای تمام اطلاعات استخراج شده کدی در نظر گرفته شد و سپس با در نظر گرفتن مفهوم هریک از این کدها، در یک مفهوم کلان مشابه دسته بندی انجام شد. بر این اساس، مفاهیم تحقیق مشخص شدند؛ مفاهیم نیز در سطح بالاتری در قالب مقولات دسته بندی شده که حاصل این تحلیل، در جدول ذیل تنظیم شده است:

جدول ۲ - کدگذاری مفاهیم و مقولات در مرحله پنجم روش فراترکیب

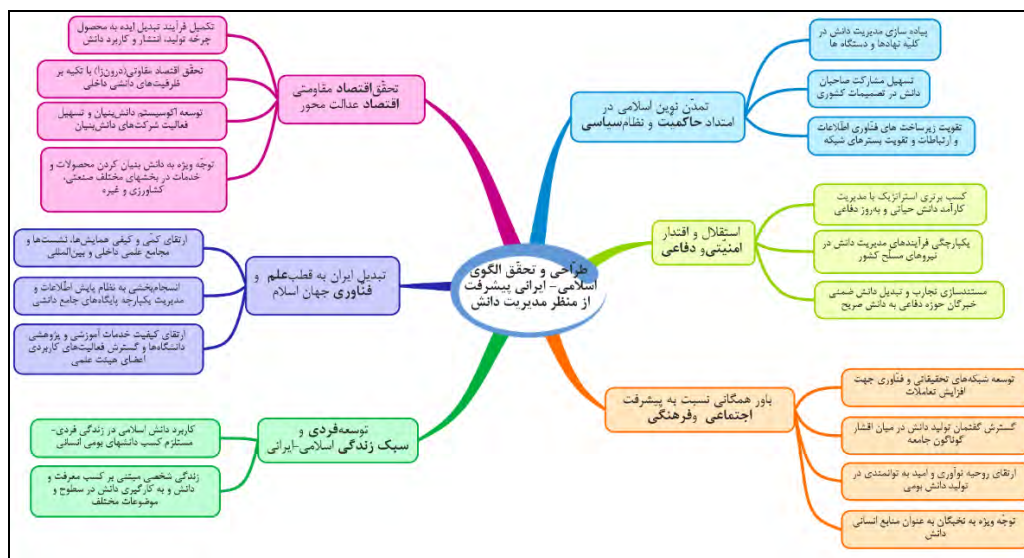
مقولات	مفاهیم	کدها
ابعاد کلان الگوی ایرانی- اسلامی پیشرفت	تحقق تمدن نوین اسلامی در امتداد حاکمیت و نظام سیاسی جمهوری اسلامی	پیاپی سازی فرآیند مدیریت دانش و اطلاعات در کلیه نهادها و دستگاه های مختلف
		ساماندهی و تسهیل مشارکت صاحبان دانش و دانش کاران در تصمیم گیری های کلان کشور
		تقویت زیرساخت های فناوری اطلاعات و ارتباطات به منظور تقویت بسترهای شبکه و سازوکارهای تبدیل و اشتراک دانش در سطح کلان
	استقلال و اقتدار دفاعی- امنیتی	کسب برتری استراتژیک در عرصه ها و تحولات منطقه ای و جهانی با مدیریت کارآمد دانش حیاتی و به روز دفاعی با توجه به حجم بسیار زیاد اطلاعات
		یکپارچگی فرآیندهای ایجاد، ساماندهی، اشتراک و انتقال دانش در نیروهای مسلح و سازمان های دفاعی و تقویت بستر شبکه ای دانش
		مستندسازی تجارب تاریخی، ملی، منطقه ای و بین المللی و تبدیل دانش ضمنی خبرگان حوزه دفاعی به دانش صریح
	ایجاد باور همگانی نسبت به پیشرفت اجتماعی و فرهنگی	ایجاد و توسعه شبکه های تحقیقاتی و فناوری جهت افزایش تعاملات گروهی و سازمانی
		گسترش گفتمان تولید دانش در میان اقشار گوناگون جامعه
		ارتقای روحیه نوآوری، خودباوری و امید به توانمندی در موضوع تولید دانش

بومی		
توجه ویژه به نخبگان به عنوان منابع انسانی دانش و استفاده حداکثری از ظرفیت نخبگان در حوزه‌های مختلف		
تقویت فرآیند تبدیل ایده به محصول (تکمیل چرخه تولید- انتشار و کاربرد دانش)	تحقق اقتصاد مقاوتی: اقتصاد عدالت‌محور	
تحقق اقتصاد مقاوتی (درون‌زا) با تکیه بر ظرفیت‌های دانشی داخلی جهت مقابله با تحریم‌های جهانی و جنگ اقتصادی		
توسعه اکوسیستم دانش‌بنیان و تسهیل و توسعه فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان		
توجه ویژه به دانش‌بنیان کردن محصولات و خدمات در بخش‌های مختلف صنعت، معدن، تجارت، حمل‌ونقل، کشاورزی و...	تبدیل ایران به قطب علمی و فناوری جهان اسلام	
ارتقای کمی و کیفی همایش‌ها، نشست‌ها و مجامع علمی داخلی و بین‌المللی در شاخه‌های دانشی گوناگون		
انسجام‌بخشی به نظام پایش اطلاعات و فناوری و مدیریت یکپارچه پایگاه‌های جامع اطلاعاتی و دانشی		
ارزیابی و ارتقای منظم سطح و کیفیت خدمات آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌ها و گسترش و تعمیق فعالیت‌های کاربردی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها	توسعه فردی و تحقق سبک زندگی اسلامی، دستیابی به حیات طیبه	
به‌کارگیری دانش انسانی اسلامی در زندگی فردی (مستلزم کسب دانش‌های بومی معرفتی، اقلیمی، اجتماعی و...)		
زندگی شخصی مبتنی بر تعقل، کسب معرفت، اکتساب و به‌کارگیری دانش در سطوح و موضوعات مختلف		

مرحله ششم در روش فراترکیب، کنترل کیفیت است. در روش فراترکیب، پژوهشگر برای حفظ و کنترل کیفیت مطالعه خود می‌کوشد با فراهم کردن توضیحات روشن و دقیق برای گزینه‌های موجود در پژوهش، گام‌های اتخاذ شده را بردارد و همچنین هر دو روش جست‌وجوی الکترونیکی و دستی را جهت یافتن پژوهش‌های مرتبط به کار می‌گیرد. هم‌چنین نظرخواهی کمی و کیفی از خبرگان موضوع نیز در پژوهش‌های پیشین جهت کنترل کیفیت مورد استفاده قرار گرفته است (رعیت‌پیشه و همکاران، ۱۳۹۵). در این پژوهش نیز با توجه به محدودیت‌های موجود، یافته‌ها به تعدادی از خبرگان حوزه مدیریت دانش (اساتید دانشگاه و پژوهشگران موضوع) ارائه شده و بازخوردهایی جهت اصلاح و تکمیل یافته‌ها دریافت شده است.

در مرحله هفتم، ارائه یافته‌ها، پژوهشگر پاسخ به پرسش پژوهش را براساس نتایج استخراج می‌کند. این پاسخ حاصل ترکیب نتایج پژوهش‌های مختلف است و متناسب با سلیقه و هدف پژوهشگر ساماندهی می‌شود (کمالی، ۱۳۹۵).

یافته‌های پژوهش را می‌توان در قالب نقشه ذهنی ذیل ارائه داد:

شکل ۴ - نقشه ذهنی یافته‌های پژوهش

۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در پارادایم توسعه، ایده پیشرفت یکی از پیش‌فرض‌های نظری تفکر مدرن و به عبارتی «مذهب واقعی تمدن غرب» می‌باشد (جانسون، ۲۰۰۸). براساس اندیشه مدرن از پیشرفت، هدف و غایت دانش، مطلوبیت مادی است (بوری، ۱۹۲۰: ۵۰). در مقابل دیدگاه مدرن، در الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت، نگاهی چندبعدی به پیشرفت وجود دارد (هادوی تهرانی، ۱۳۷۷). تکامل و تعالی تدریجی انسان در معارف اسلامی با آنچه در پیشرفت خطی مدرن مطرح می‌شود، بسیار متفاوت است. مقام معظم رهبری (۱۳۸۸) در این خصوص فرموده‌اند که مقصود از پیشرفت، پیشرفت همه‌جانبه است. پیشرفت در تولید ثروت ملی، دانش و فناوری، اقتدار ملی و عزت بین‌المللی، اخلاق و معنویت، امنیت اجتماعی، ارتقای بهره‌وری، هم‌چنین پیشرفت در رفاه عمومی، رشد سیاسی، عزم و اراده ملی، در تمام این زمینه‌ها پیشرفت باید به وقوع بپیوندد. از طرفی، مدیریت دانش، از جمله موضوعات بسیار مورد توجه در عصر اطلاعات است که به دنبال ایجاد بهبود، کسب مزیت رقابتی و کارآمدی و اثربخشی، به وسیله مدیریت دارای‌های فکری و دانش موجود در سازمان‌های گوناگون است. با توجه به گسترش چشمگیر مطالعات و پژوهش‌های کاربردی در حوزه مدیریت دانش و نیز، با عنایت به لایه‌های متنوع الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت، پژوهشگر در این تحقیق نقش مدیریت دانش را در اجزای کلان این الگوی بومی جست‌وجو کرده است. مطابق یافته‌ها، فرآیندهای مدیریت دانش (از جمله شناسایی، اکتساب، تولید، جمع‌آوری، تسهیم و به‌کارگیری دانش) در شش بُعد کلان الگو یعنی ابعاد سیاسی، امنیتی-دفاعی، اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی، علم و فناوری و توسعه فردی و سبک زندگی، نقش منحصر به فردی ایفا می‌کنند که اهمیت و کاربرد این رویکرد را در راستای طراحی و تحقق الگوی پیشرفت تبیین می‌نماید. به سایر پژوهشگران جهت مطالعات آتی پیشنهاد می‌شود چارچوب مفهومی ارائه شده را در ابعاد و شاخص‌های خردتر توسعه دهند و مطالعاتی را جهت ارزیابی آن با روش‌های کمی، طراحی و تدوین نمایند.

مراجع

۱. ایدلخانی، یاسمن، اخوان، پیمان و حسنی، رضا (۱۳۹۵). ارائه مدل تبیین تأثیر مدیریت دانش بر اقتصاد مقاومتی در جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی: بانک انصار). مجموعه مقالات نهمین کنگره پیشگامان پیشرفت. تهران. مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت. صص ۲۱۵-۲۲۴.
۲. باقری، مسلم، علیشیری، محمد مهدی و طهماسبی، سیامک (۱۳۹۳). طراحی نظام مدیریت مبتنی بر نتایج زمینه ساز الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت. فصلنامه علوم انسانی صدا. شماره ۱۰. صص ۲۲۹-۲۳۹.
۳. حسن زاده، محمد و طرهانی، فرزاد (۱۳۹۳). دفاع دانش بنیان در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت. فصلنامه علمی- تخصصی دانش انتظامی فارس. شماره ۳، دوره چهارم. صص ۲۳-۵۰.
۴. خسروی پور، نگار، جعفری، سیده محبوبه و عبدی، محمد رضا (۱۳۹۵). طراحی الگوی بهینه مدیریت دانش برای دستگاه های نظارتی در ایران مطالعه موردی: دیوان محاسبات کشور. دانش حسابرسی. سال هفدهم. شماره ۶۹. صص ۳۰۹-۳۲۸.
۵. رعیت پیشه، سعید، احمدی کهنعلی، رضا و عباس نژاد، طیبه (۱۳۹۵). به کارگیری رویکرد کیفی فراترکیب جهت ارائه مدل جامع ارزیابی پایداری زنجیره تأمین. پژوهش های نوین در تصمیم گیری. دوره ۱. شماره ۱. صص ۱۳۹-۱۶۵.
۶. زریباف، سید مهدی (۱۳۹۲). مبانی، سیر تدوین، مدل مفهومی و الزامات تدوین «الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت». دوفصلنامه علمی- پژوهشی مطالعات اقتصاد اسلامی. سال پنجم. شماره دوم. پیاپی ۱۰. صص ۱۲۷-۱۵۶.
۷. شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۸۹). سند نقشه جامع علمی کشور. بازبایی شده از آدرس aut.ac.ir/general/map.pdf
۸. عزتی، میترا، میرکمالی، سید محمد و صادقی، لیلا (۱۳۹۴). ارائه الگوی بهینه مدیریت دانش در دانشگاه منطبق با سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴. فصلنامه سیاست های راهبردی و کلان. سال چهارم، شماره ۱۳. صص ۱-۲۳.
۹. علم الهدی، سید حسن (۱۳۹۵). الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و مدیریت دانش بنیانی. بازبایی شده (در ۱۳۹۷/۸/۱۰) از وبسایت پارک علم و فناوری خراسان به آدرس <https://www.kstp.ir>
۱۰. فرزانه کندی، نرگس، شامی زنجانی، مهدی، مانیان، امیر و حسن زاده، علیرضا (۱۳۹۶). ارائه چارچوبی برای تبیین شایستگی های مدیر ارشد دانش با روش فراترکیب. فصلنامه علمی پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک). دوره ۳۳، شماره ۴. صص ۱۴۶۲-۱۴۳۱.
۱۱. فنجانچی، رضا و شهابی، محمد رضا (۱۳۹۳). نقش مدیریت دانش در پیشرفت مدیریت منابع انسانی. دومین کنفرانس ملی پویایی مدیریت، توسعه اقتصادی و مدیریت مالی. ۲۸ مهر ۱۳۹۳. شیراز.
۱۲. کمالی، یحیی (۱۳۹۵). روش شناسی فراترکیب و کاربرد آن در سیاست گذاری عمومی. فصلنامه سیاست. دوره ۴۷، شماره ۳. صص ۷۲۱-۷۳۶.
۱۳. مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۵). قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰). پایگاه ملی اطلاع رسانی قوانین و مقررات کشور. بازبایی شده از آدرس <http://dotic.ir/News/View/۳۷۰>

۱۴. مختاریان پور، مجید (۱۳۹۵). مدل فرایندی طراحی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت. دوفصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایران. سال چهارم، شماره ۸. صص ۱۰-۳۰.
۱۵. مرکز الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت (۱۳۹۱). چپستی و مفهوم الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت و نقشه راه فرآیند طراحی، تدوین، تصویب و پایش الگو. معاونت هماهنگی و نظارت فرآیندی.
۱۶. مرکز الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت (۱۳۹۲). اندیشکده امور اجتماعی، جمعیت و نیروی انسانی. کارنوشت دوم: مدل تحلیلی توسعه و پیشرفت اجتماعی و مراحل کار اندیشکده.
۱۷. مقام معظم رهبری، حضرت آیه الله سید علی خامنه‌ای (۱۳۸۸). بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱۳۸۸/۱/۱.
۱۸. مؤمن، زکیه (۱۳۹۵). بررسی سیاست‌های کلان علم و فناوری در افق دستیابی به تمدن اسلامی از منظر مقام معظم رهبری (با لحاظ پیشرفت اسلامی ایرانی). پنجمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پایه پیشرفت. ۲۹ و ۳۰ اردیبهشت ماه ۱۳۹۵. تهران. کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
۱۹. میرمعزی، سید حسین (۱۳۸۹). الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت محصول اسلامی سازی علوم انسانی، نخستین نشست اندیشه‌های راهبردی. تهران: دبیرخانه نشست اندیشه‌های راهبردی، صص ۶۱-۷۴.
۲۰. هادوی تهرانی، مهدی (۱۳۷۷). اقتراح: نسبت دین و توسعه. قبسات. ۷، صص ۲-۲۵.
۲۱. Alavi, M. and Leidner, D.E. (۲۰۰۱), "Review: Knowledge management and knowledge management systems: conceptual foundations and research issues", MS Quarterly, Vol. ۲۵ No. ۱, pp. ۱۰۷-۳۲.
۲۲. Bose, R. (۲۰۰۳). Knowledge management-enabled health care management systems: capabilities, infrastructure, and decision-support. Expert Systems with Applications, ۲۴(۱), ۵۹-۷۱.
۲۳. Bury, J.B. (۱۹۲۰). The idea of progress, an Inquiry into its Origin and Growth, London: Macmillan and Co.
۲۴. Johnson, Greg (Translator) (۲۰۰۸). A brief history of the idea of progress. (Author: Alain De Benoist), The Occidental Quarterly, ۸(۱), pp. ۷-۱۶.
۲۵. Liao, S. H., Chang, J. C., Cheng, S. C., and Kuo, C. M. (۲۰۰۴). Employee relationship and knowledge sharing: A case study of a Taiwanese finance and securities firm, Knowledge Management Research and Practice, ۲, PP. ۲۴-۳۴.
۲۶. Nonaka, I.O. and Takeuchi, H. (۱۹۹۵). The Knowledge-creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation, Oxford University Press, New York, NY.
۲۷. Saqib, Muhammad., Zulkifli, Mohammed Udin., Nazim, Baluch. (۲۰۱۷). The Impact of Knowledge Management On Organizational Performance in Today's Economy. South East Asia Journal of Contemporary Business, Economics and Law, Vol. ۱۲, Issue ۳.
۲۸. Sandelowski, M., and Barroso, J. (۲۰۰۲). Finding the findings in qualitative studies. Journal of Nursing Scholarship, ۳۴, ۲۱۳-۲۱۹.
۲۹. Stewart, T. A. (۱۹۹۶). Intellectual capital: The new wealth of organization: New York: Doubleday Currency.